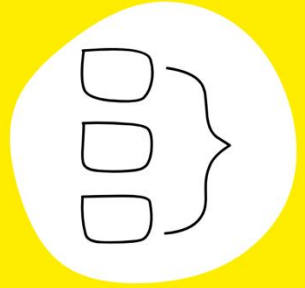

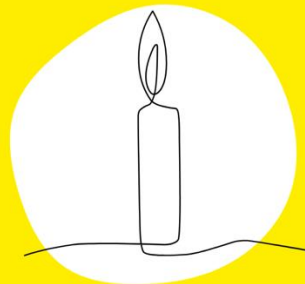
Oktober 2025

Göteborgsregionens
Innovationsarena

Framtidssituationer

Ett underlag för att prata
om framsyn och framtid

Varför behöver vi prata om framtiden?

Omvärld och närvärld är snabbt föränderliga. För att stå stadigt och göra våra organisationer beredda på förändring behöver vi ett kunna prata om framtiden på ett strukturerat och strategiskt sätt. Det är också ett förhållningssätt som skapar förutsättningar att upptäcka möjligheter för innovation.

Om underlaget

Situationerna kan användas som underlag för att prata om framtiden på ett strategiskt och strukturerat sätt.

Vad är framtidssituationer?

Ett av begreppen vi använder inom Innovationsarenan är framtidssituationer - korta nedslag i en tänkbar framtid som vi baserar på flera datapunkter, signaler och tidiga tecken på förändring.

Tanken är inte att förutsäga framtiden, utan att sätta igång diskussionen om olika framtider och vad dessa kan innebära för välfärden.

Situationerna fungerar som diskussionsunderlag för grupper som vill träna sin blick för förändring, upptäcka behov i tid – eller bara skärpa det strategiska samtalet.

Stöd och inspiration

Behöver din organisation stöd eller inspiration kring att prata samsyn? Hör av dig till oss!

Så här kan du använda materialet

Samla dina kollegor och läs igenom situationerna samt de samlade datapunkter de är baserade på. Välj en eller flera situationer att diskutera utifrån följande frågeställningar:

- Vad innebär den här situationen för er organisation?
- Hur väl förbereda är ni för den situationen idag?
- Vad hade ni behövt göra för att på ett så bra sätt som möjligt möta den situationen? Handlar det om ny kompetens, eller behövs ett stärkt samarbete med en annan sektor, verksamhet eller organisation?

Kontakt:

stina.bergman.lindskog@goteborgsregionen.se

henrik.krantz@goteborgsregionen.se

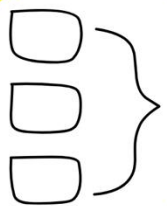

Situation #1: Syntetiska familjer

En global trend är att färre barn föds. Vi ser också signaler på hur fenomenet med hyperrealistiska bebisdockor breder ut sig, samtidigt som generativ AI byggs in i leksaker och artificiella husdjur. Flera tecken vittnar om att människor skapar nya sorters emotionella relationer till AI, vilket skapar helt nya band mellan människa och maskin. Samtidigt utvecklas humanoida robotar där hinder kopplat till exempelvis fingerfärdighet snabbt minskar. I Sverige utreds nu vilka faktorer som påverkar nativiteten och hur ekonomiska incitament och reformer i andra länder kan bidra till att öka barnafödandet i Sverige. Dessa signaler ger en möjlig framtida situation där en aktion i syfte att stärka viljan att skaffa barn, är att erbjuda möjligheter att få testa på att vara förälder. Detta genom att ta hand om en bebis-humanoid som är byggd med en språkmodell, syntetisk röst och emotionellt minne. I förlängningen skulle en sådan situation kunna innebära en normalisering av genererade barn som kommer till uttryck via begrepp som syntetisk familj eller digitalt föräldraskap.

Datapunkter

- [Artikel: Varför vill kvinnor inte ha barn \(igen\)? \(Lunds Universitet\)](#)
- [Debattartikel: Ta bort hinder för ökat barnafödande \(Regeringskansliet\)](#)
- [Reportage: Extremely lifelike dolls cause a frenzy in Brazil \(New York Times\)](#)
- [Reportage: Marie förlorade tvillingar – hittar tröst hos barndockor \(Göteborgs-Posten\)](#)
- [Artikel: 'I love you too!' My family's creepy, unsettling week with an AI toy \(The Guardian\)](#)
- [Artikel: US Birth Rates Plummet as Home Prices Surge \(Realtor.com\)](#)
- [Artikel: Why aren't people having kids anymore? \(University of California\)](#)
- [Youtube Shorts: Cute robot joins Nvidia CEO on stage \(@cheddar\)](#)
- [Statistik: Fortsatt lågt barnafödande under 2024 \(SCB\)](#)
- [Reportage: The AI-powered humanoid robots coming for your job \(or at least your housework\) \(NBC News\)](#)

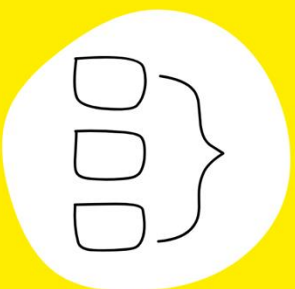

Situation #2: Datadriven demokrati

Europakommissionens ordförande varnar för att desinformation och informationsmanipulation hotar demokratin. Det ser vi tecken på exempelvis i samband med Moldaviens och Tjeckiens val. Trots Sveriges höga ranking i flertalet internationella demokratiundersökningar finns tecken på försvagning även här. Exempelvis upplever nu endast var fjärde ung att de har möjligheter att påverka samhället och fler ifrågasätter demokratis förmåga att hantera dagens samhällsutmaningar. Flera väljare upplever att politiken inte speglar deras prioriteringar, utan snarare präglas av maktkamp. För att stärka demokratin mot framtida utmaningar krävs demokratisk innovation. Vi ser ökning av användarcentrerad utveckling och att arbeta datainformerat i offentlig sektor.

Därtill ser vi nya sätt att skapa beslutsunderlag på – exempelvis i form av crowd forecasting. Sammantaget bildar dessa signaler en möjlig framtida situation, där nya former för demokratiutövande är implementerade. Vi har fortsatt allmänna val som kompletterats med medborgardialog, deliberativa forum, digital delaktighet, nya transparenta institutioner, bättre övervakningsmekanismer och hybridformer som kombinerar teknik och deltagande.

Detta kan i förlängningen skapa en total folkvilja, där det inte finns några riksdagsledamöter längre och parlamentet är en serverhall på okänd plats. Lagförslag skrivs av modeller tränade på ”folkviljan” som kontinuerligt skapas från medborgarnas data.

Situation #2: Datadriven demokrati

Datapunkter

- 2025 State of the Union Address by President von der Leyen
- Artikel: Ett år före valet: unga upplever minskat inflytande och oro för politiken (Ungdomsbarometern)
- Studie: Elite Political Discourse has Become More Toxic in Western Countries (Törnberg and Cheuri, University of Amsterdam)
- Studie: Affective Polarization Amongst Swedish Politicians (t'Serstevens, Cerina and Peper, Maastricht University)
- Rapport: How to Strengthen Democratic Resilience: Five Lessons for Democratic Renewal (European Democracy Hub)
- Rapport: EIU's 2024 Democracy Index: trend of global democratic decline and strengthening authoritarianism continues through 2024 (The Economist Group)
- Artikel: How Russia Uses AI-Driven Bots on Telegram to Meddle in Moldova's Elections (Kyiv Post)
- Glimt (Totalförsvarets forskningsinstitut)

Situation #3: Kompis eller manipulator?

I samtal kring "filterbubblor", alltså miljöer eller flöden där olikheter sällan syns, lyfts att det finns olika bakomliggande mekanismer till fenomenet. Det handlar inte endast om tekniska aspekter som algoritmer, utan också om mänskligt beteende i form av konfirmeringsbias. Det handlar om att ta del av sådant som stärker vår åsikt, misstro till det som utmanar oss och bättre minnas bekräftande exempel än motexempel.

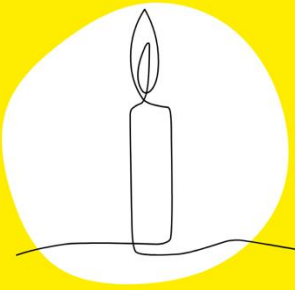
Vi ser tecken på att flertalet idag anförtror sig regelbundet till sina "AI-kompisar". Studier visar att ungdomar som använder AI för socialt stöd är mer ensamma än sina jämnåriga. En del unga använder chatbottar för att hantera negativa känslor och yngre tonåringar är mer benägna att tro på råd från AI än äldre tonåringar. Identifierade risker för unga som interagerar med AI handlar bland annat om att AI hanterar psykisk sårbarhet på ett olämpligt sätt och att AI förstärker negativa känslor eller självskadebeteende. Det handlar också om risken att AI påverkar ungdomars uppfattningar om gränser och samtycke, normaliserar manipulativt eller omoraliskt beteende alternativt leder till isolering från verkliga relationer och försämrade sociala färdigheter.

En möjlig framtida situation är ökat behov av främjande, förebyggande och åtgärdande arbete kring nya förstärkta beteenden så som paranoia, radikala åsikter och eventuella våldsdåd.

Situation #3: Kompis eller manipulator?

Datapunkter

- Rapport: Talk, Trust and Trade-Offs:How and Why Teens Use AI Companions (Common Sense Media)
- Debatt: "It's time to prepare for AI personhood" (The Guardian)
- Studie: Are lonely youngsters turning to chatbots for companionship? The relationship between chatbot usage and social connectedness in Danish high-school students (International Journal of Human-Computer Studies)
- Studie: Understanding Generative AI Risks for Youth: A Taxonomy Based on Empirical Data (Yu, Liu, Zhang, Huang and Wang University of Illinois Urbana-Champaign)
- Artikel: AI bots becoming Swedes' psychologists (Nordic Times)

Situation #4: Hur minns vi människor?

Den tekniska utvecklingen skapar nya möjligheter för hologram, digitala människor och upplevelser i virtuella världar. Vi ser tecken på att AI kan användas inom exempelvis sorgearbete, genom att skapa digitala kopior av människor från historisk personlig data så som konversationer, texter, bilder och filmer. Detta kan även medföra att äldres ensamhet lindras. En möjlig framtida situation är att en änka kan äta frukost med sin bortgångna partner varje dag, för resten av sitt liv. Samtidigt väcks frågor och debatter kring vem som återskapar vem, vem förvaltar och "äger" dessa återskapade kopior samt vem som avvecklar kopiorna.

Datapunkter

- [Artikel: "This Is The Future Of VR Tech" Breakthrough 0.1 Inch Display Delivers Lifelike 3D Images Using Mind-Blowing Holography \(Rude Baguette\)](#)
- [Studie: Multisensory VR forest reboots your brain and lifts mood \(Science Daily\)](#)
- [Artikel: New USC haptic technology adds the sense of touch to virtual reality \(USC Today\)](#)
- [Artikel: Can AR and VR Sports Games Ease Loneliness? \(Yard Barker\)](#)
- [Artikel: The Friendly Caller Who's Helping Seniors Feel Less Lonely \(The Wall Street Journal\)](#)
- [Artikel: How the Rise of Grief Tech Comforts the Broken Hearted \(TechRound\)](#)
- [Instagram: He has months left. His son hopes an A.I. version can live on \(@nytmag\)](#)
- [Artikel: Relatives of deceased stars wade in on Rod Stewart's controversial AI Ozzy Osbourne tribute \(The Independent\)](#)
- [Artikel: This Robot Only Needs a Single AI Model to Master Humanlike Movements \(Wired\)](#)